СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ", ГРАД ДОЛНИ ЧИФЛИК
гр. Долни чифлик, област Варна, ул. "Трети март" 15, тел.: 051422765, e-mail: info-400126@edu.mon.bg

Утвърждавам:
/Д. ЯНЕВА/

ЕДИННИ УЧИЛИЩНИ ПРАВИЛА ЗА ДЕЙСТВИЕ В СЛУЧАИ НА ТОРМОЗ СРЕД УЧЕНИЦИТЕ В СУ“ВАСИЛ ЛЕВСКИ“, ГРАД ДОЛНИ ЧИФЛИК ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Настоящите правила регламентират задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз. Те са част от превантивните дейности, които се предприемат на равнище училище. Тяхната цел е прилагане на цялостен училищен подход за недопускане на тормоз и прояви на насилие сред учениците и бързо и ефективно справяне с проявленията на такива.

Правилата са разработени на базата на:

- направената оценка и анализирането на проблема, свързан с наличие и прояви на тормоз сред учениците;
- набраните предложения от страна на ръководството на училището, класовете, учителите, непедагогическия персонал;
- сътрудничеството с експерти по проблема, родители и институции/ организации, свързани с проблемите на безопасността на децата и тяхното физическо и психическо благополучие.

Правилата съблюдават следните принципи:

- Нетолериране и нетърпимост на тормоза и насилието в Средно училище „Васил Левски“.
- Ангажираност от страна на всички възрастни в училище.
- Стремеж към формиране на училищна общност, култура на социално компетентно поведение от страна на всички участници в училищния живот и взаимно уважение.
- Строги граници, които индикират неприемливото поведение, водещо към прояви на тормоз и насилие и прилагане на съответни мерки при преминаването на тези граници.

Правилата гласят следното:

1. В Средно училище „Васил Левски“ всички участници в училищния живот се уважават взаимно - ученици, учители, ръководство, родители и непедагогически персонал.
2. Всички дават най-доброто от себе си, за да поддържат позитивен психологически климат и конструктивни отношения в дух на взаимно разбиране, сътрудничество и толерантност.
3. Всички в училище изпълняват съвестно и отговорно своите конкретни ангажименти по превенцията и справянето с училищния тормоз. Те са следните:

I. Задължения на учениците:

- Учениците изпълняват задълженията си според Правилника за вътрешния ред в училището.
- Учениците активно участват в изграждането на общоучилищна култура на вежливи и толерантни взаимоотношения и допринасят с поведението си за изграждането на училищната общност.
- Учениците не толерират насилието и тормоза и незабавно информират за наличие на подобни прояви.
- С оглед обхващане на местата, където според оценката се осъществява тормоз, могат да участват по график след заявено желание в дежурствата в междучасията.

II. Задължения на персонала на училището.

1. *Координационен съвет:*

- Планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза;
- Обобщаване на резултатите от оценка на тормоза в началото на учебната година и запознаване на заинтересованите страни с обобщените резултати. Резултатите могат да се обсъдят и на родителските срещи и в часовете на класа;
- Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни правила и ценности;
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз;
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата;
- Подпомага класните ръководители с материали и консултации, съдейства за организирането на периодични обучения на учителите по темата за насилието и тормоза.

2. *Педагогически съветник:*

- Член е на Координационния съвет за противодействие на тормоза в училище;
- В началото на учебната година извършва оценка на тормоза между учениците в класа по методика, определена от Координационния съвет;
- Участва в екипите за работа по случай и разработва програми за работа с деца в риск;

3. *Класни ръководители:*

- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз;
- Инициират приемането на правила и ценности на равнище клас, които поставят на видно място в класната стая;
- В плана на класа планират провеждането на дейности, свързани с формирането у учениците на нагласи и социални умения, недопускащи насилие;
- Участват в работата на екипа, сформиран по конкретен случай на ученик от класа;
- Информират родителите в началото на всяка година за Училищната политика за противодействие на тормоза, както и за приетите Единни правила за действие в случай на тормоз сред учениците;
- Информират родителите при всяка проява на тормоз, в които детето им е участник и за предприетите от училището мерки;

4. *Всички учители:*

- Включват темата за насилието и тормоза в учебни единици, при които това е възможно;
- Поощряват и развиват съвместно учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ;
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз между учениците;
- Следят спазването на приетите правила за добро поведение в училище.

5. *Дежурни учители:*

- Стриктно спазват утвърдения от директора график за дежурство;
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на тормоз по време на дежурството;
- Докладват на училищното ръководство за всеки случай на тормоз.

6. *Непедагогически персонал:*

- Полагат грижи за предотвратяването на прояви на насилие и тормоз в училищни помещения и пространства, за които отговарят;
- Познават основните принципи на действие в ситуации на тормоз и ги прилагат;
- Не допускат прояви на тормоз и насилие и съобщават при наличие на такова за тях на класен ръководител, помощник-директор, директор.

7. *Родители:*

- Провеждат задълбочени разговори по темата за тормоза и насилието със своите деца.
- Следят за признаци на упражнен тормоз и насилие над децата си.
- Незабавно уведомяват училищните власти, ако станат свидетели на прояви на тормоз и насилие.
- Активно се включват в мероприятията, организирани на ниво клас и на ниво училище във връзка с превенцията на тормоза и насилието.
- Участват в тематични родителски срещи, форуми и други училищни и извънучилищни дейности.
- Отправят предложения и при възможност подпомагат ресурсното осигуряване на прилагането на Механизма за противодействие на училищния тормоз.
- С оглед обхващане на местата, където според оценката се осъществява тормоз, могат да се включват по график в дежурствата в сградата на училището и училищния двор, в дейностите по посрещане и изпращане на учениците и др.

III. Процедура за информиране и съобщаване на случаи на тормоз

- *За ученици* – сезиране на класен ръководител/учител за съобщаване на случай на тормоз. Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа.

Всеки *учител и служител*, наблюдавал случай на тормоз е длъжен да подаде сигнал, чрез Процедура за действие при регистриране на случай на тормоз в училище и незабавно да информира училищното ръководство.

IV. **Процедурите за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на тормоз** са описани в Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Всеки учител или служител, станал свидетел на ситуацията на тормоз или за която е получил сигнал/от ученик, родители или друг служител от училището/ е длъжен да се намеси, за да прекрати ситуацията на тормоз.

Действия в случаи на тормоз:

Ниво на тормоз	**Отговор на училището**	**Документиране**	**Последователност на процедурите за интервенция**
ПЪРВО НИВО - НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА: • **Форми на физическо насилие** са: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост. • **Форми на психическо насилие** са: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругаене, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, нецензурни/неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности, фаворизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове. • **Форми на сексуално насилие** са: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст. Съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия. • **Форми на кибернасилие** са: обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и изпращане на обидни съобщения (SMS, MMS, съобщения в социалните мрежи, др.), използване на	На първо ниво действията се предприемат от класен ръководител или учител заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа – индивидуално, за група деца/ученици или за цялата група/клас. При наличие на щети от материален характер – те се възстановяват. Ако педагогическата работа не дава резултат и насилственото поведение се повтаря, а последствията са по-сериозни, то тогава следва да се предприемат действия, предписани за ситуации от второ или трето ниво.	Ситуациите от първо ниво не се регистрират в Дневника със случаи, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз.	1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2) Класният ръководител/учител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. 3) Уведомяване на родител от класния ръководител/учителя. 4) Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител/учителя. 5) Мерки и действия от страна на класен ръководител/учителя - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример на наблюдателите. 6) Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.

дискриминативни и обидни етикети, използване на език на омраза, кражба на профили.			
Ниво на тормоз	**Отговор на училището**	**Документиране**	**Последователност на процедурите за интервенция**
ВТОРО НИВО – ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ НАСИЛИЕ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ - ТОРМОЗ: • **Форми на физически тормоз** са: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане за уши или коса. • **Форми на психически тормоз** са: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване. • **Форми на сексуален тормоз** са: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози. • **Форми на кибертормоз** са: непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с влогове, форуми, социални мрежи, заснемане и разпространение без разрешение унизителни за детето снимки/видео, кражба на профил и използване език на омраза.	На второ ниво, по правило, действията се предприемат от класен ръководител/учител заедно с психолог или педагогически съветник, председател или представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директорът. По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция. Координационният съвет прави оценка на риска и може да даде становище за иницииране на работа по случая. Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, трябва да се уведоми директорът, който следва да се обърне към отдела за закрила на детето.	Ситуацията на тормоз се описва в Дневника със ситуации от свидетеля на случилото се или класния ръководител/учителя. Възстановяване на щети при наличие на такива.	1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници. 2) Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Всеки служител, който е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал към ОЗД. 3) Учителят/класният ръководител съобщава на Координационният съвет за случая. Прави се оценка на случая и по преценка на директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полицията и се инициира работа по случая. 4) Уведомяване на родител. 5) Мерки и действия - работа на координационния съвет: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая. 6) Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.
Ниво на тормоз	**Отговор на училището**	**Документиране**	**Последователност на процедурите за интервенция**
ТРЕТО НИВО – СИСТЕМНА ЗЛОУПОТРЕБА, КАКТО И СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ЗА	На трето ниво се уведомяването незабавно ОЗД и/или органите на полицията.	Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника за случаи на тормоз, като по тях се предприема	1) Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участниците.

КОЙТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА: • **Форми на физически тормоз** са: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, ограничаване на движението, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие. • **Форми на психически тормоз** са: сплашване, изнудване със сериозни заплахи, насилствено отнемане на пари и вещи, клетви, които накърняват сериозно достойнството, публично унижение, ограничаване на движението, склоняване за употреба на наркотични и други психоактивни вещества, включване в антисоциални групи и организации, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на банди, последиците от които наранява други. • **Форми на сексуален тормоз** са: съблазняване от друго дете, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение. • **Форми на кибертормоз** са: повторно действие на непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, профили и лични данни, заснемане без разрешение, заснемане и разпространение на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки и видео на детска порнография.	Действията на ниво институция се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове, отдел закрила на детето, полиция и др.). Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира отдела за закрила на детето, центъра за социална работа и/или полицията. При материална щета се съставя Протокол за възстановяване на щетата.	интензивна работа, включваща всички участници, правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със Закона за закрила на детето, Наредбата за предучилищно и училищното образование.	2) Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Незабавно се уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или органите на полицията. 3) Уведомяване на родител. 4)Консултации-предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5) Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случай, информиране и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. Ако друга организация или услуга е въвлечена в работата с детето или ученика, институцията установява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите. 6) Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.

Приложение 1

Регистриране на случай на тормоз в училище

Дата: ……..…….. Час: …… Място: …… Име и подпис на преподавателя : …… /регистриращ ситуацията на тормоз/	
Ситуация /описание на това, което е станало, къде е станало, кога /	
Участници /имена, класове/ Свидетели /имена, класове/	
Предприети мерки /от учителя, който е спрял и регистрира тормоза/ ☐ Намеса ☐ Превенция	
Уведомени страни /институции, органи/	
Приключване на случая	Дата: …….. Длъжностно лице: …… Подпис:……..

Протоколите се съхраняват в Дневник за случаи на тормоз, в кабинета на педагогическия съветник.